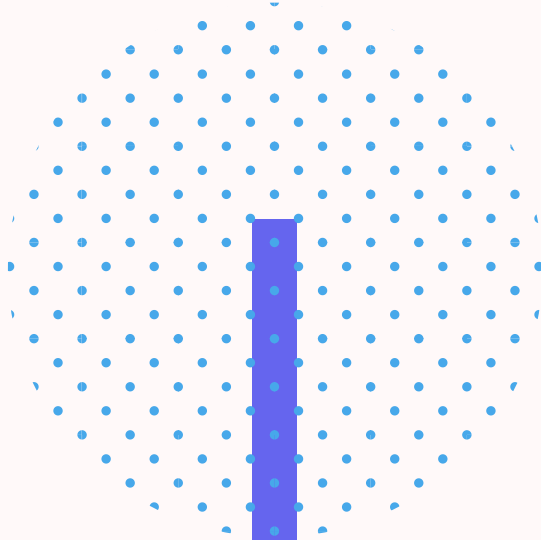

İSKENDER SAVAŞIR'LA SÖYLEŞİ

FİLİZ KÜÇÜK

<https://www.istanbul.net.tr/soylesi/is-kender-savasir-ile-soylesi-1/41/1> ve
<https://www.istanbul.net.tr/soylesi/is-kender-savasir-ile-soylesi-2/42/1>

Karşı Sanat Çalışmaları İstiklal
Cad. Elhamra Pasajı No:
258/203, Beyoğlu Telefon: 0212
245 46 57

İskender Savaşır ile her telden söyleştik...

Nereden başlasam şaşırımdı. Karşı Sanat Çalışmaları mı, psikoloji mi, dilbilim mi, yazarlık mı, eğitime ve eğitimciliğe bakışı mı? Sonuçta hepsinden bir iki soru sorarak, hala tanımayanlar için, bu renkli kişiliği tanımaya ve sizlere tanıtmaya çalıştım. Başarılı olabildiysem ne mutlu bana. Renkli, şaşırtıcı ve dopdolu bir röportaj sizleri bekliyor.

1-“Kelimelerin Anayurdu ve Tarihi, Masaldan Sonra, Tutku 2000”adlı kitaplarınız ve yayımlanmış şiirleriniz var. İskender Savaşır’ ın yazar yönünde bahseder misiniz?

Kelimelerin Anayurdu ve Tarihi’ ni ben benim kitabım gibi düşünmüyorum. Ben bir başka bir şeye o kitapta sözcülük edebilmeyi denedim. Türkçe’ nin ruhu denebilecek bir şeye. Bu nedenle tam anlamıyla benim kitabım değildir. Benim kitabım olduğu ölçüde başarısızdır. Ben ne kadar yoksam o kitapta, kitap o kadar başarılıdır. Ben kötü bir kitap olduğunu düşünmüyorum. Kelimelerin Anayurdu ve Tarihi benden önemlidir. İşin içine ben öznel önyargılarımı kattığım sürece hata yapmışım demektir. Kelimelerin Anayurdu ve Tarihi’nde çok ciddi dramatik bilgi, dilbilim bilgisi var. Beni aşan bir tecrübe hareket ediyor. O kitap Türkçe konuşan herkesin. Ben oraya kişisel damgamı vurduysam yanlışır. O bakımdan İskender Savaşır’ ın kitabı değildir. Bizden önce de vardı kelimeler, bizden sonra da olmaya devam edecekler. Biz kelimelerin hayatına katılırız. Ben de katılmaya çalıştım o kitapta. Masaldan Sonra aslında bitmemiş bir kitaptır. Kimseden bunu talep etmiyorum ama, metni dikkatlice okuduğunuz zaman bitmemiş olduğunu görürsünüz. Hala çalışıyorum çünkü üzerinde. Bir şekilde Masaldan Sonra yazıyla sözün ilişkisi, yazıyla hayatın ilişkisini çok problem edinmiş bir kitaptır. Dolayısıyla ben ölmeden bitemez o kitap. Ne yazıya kalır, ne hayata kalır meselesi arasında sürekli bu soruyu soran bir kitaptır.

2- Psikoloji ve dilbilimin buluştuğu noktalar var mı? Ortak paydaları nelerdir?

Psikoloji ve dilbilimin buluştuğu yer aslında ilk bakışta görülecek bir şey değil. Daha ziyade bizim gençliğimizde bu ikisini birbirine eklemlenmeye çalışırken metodolojik bir şey yapmaya çalışıyorduk. Bu konu artık büyük ölçüde gündemden düştü, insanlar artık bu konuda araştırma yapmıyor. Ama bizim zamanımızda ciddi bir tartışma vardı. Psikoloji doğal bilim midir, beşeri bilim midir gibi bir tartışma vardı. Ama onu daha incelediğiniz zaman, yani bu tartışma ne demektir dediğiniz zaman, bugün ruhsal alana dair olan yasallıkları, düzenlilikleri, fizikte görüldüğü şeklinde bir genellemeler temelinde keşfetmeliyiz diyen bir kesim vardı. Onun karşısında, hayır psikoloji ideografik, yani tekil üzerine çalışan bir bilimdir, diyen bir görüş vardı. O bakımdan naomatetik, yani bir tür yasa peşinde koşan bilimlerden farklıdır psikoloji, diyen bir eğilim vardı.

İdeografik yaklaşım, yani tekil olana vurgu yapan yaklaşımın da itirazını, ama sen kavram inşa ederken, kendi kavramını nesneye dayatıyorsun. Yani sen keşfetmiyorsun, aslında keşfettiğin şeyi zaten sen önceden bilerek devreye giriyorsun. Senin bütün gözlemlerim, deneylerim dediğin şey, aslında senin önyargılarının ifadesinden ibarettir diye itiraz ediyordu ideografikçiler de, yani beşeri bilimciler de. Şimdi bu noktada dil çok önemli. İnsan türü dediğimiz ya da insan varoluşu dediğimiz şey aslında kendi kendini kavramsallaştıran bir şey. İnsanın diline kulak verirsek bu iki eleştiriden de kopma imkanımız var. Çünkü insan kendi kendine ben dün acıktım, bugün de acıktım dediği anda iki ayrı tekil an arasında bir kavramsal ortaklık kuruyor. Ben Ayşe'yi sevdim, Fatma'yı da sevdim dediğinizde ikisini de sevmek parantezine almışsınız demektir. Dolayısıyla bir kavramsallaştırma işlemi insani varoluşa ilişkin demek. Ama bunu biz dayatmıyoruz. Ben araştırmacı olarak dayatmıyorum, o söylüyor. Dolayısıyla, insanın kendi kendisini kavramsallaştırma sürecini izlemenin bir yolu gibi gözüküyordu zamanında onlara. İyi bir araştırma programıydı ama izi fazla sürülmedi. Bu doğrultuda hareket eden 3-5 kişi var ama, 70'lerde olan araştırma hamlesi artık yok. O yüzden bu bir tarih olarak kaldı.

3-Tüm dünya dilleri yok olma ya da ortak bir dilde toplanma gibi bir süreçten mi geçiyor? 2000 yıl sonra tüm dünyada aynı dil konuşulabilir mi mesela?

Bunu 2000 yıl sonra konuşsak... Burada milliyetçiliğin bir hezeyanından bahsetmek gerekiyor herhalde. Herkesin bir anadili olduğunu zannetmek 250 yıllık bir yanılgıdır. Genel olarak 1700' lere varana kadar çoğunluk çok dillidir. Herkesin bir dili, bir milliyeti yok böyle bir şey. Şimdi tarihsel norma geri dönüyoruz. Türkçe ölmüyor, bir imparatorluk dili değil, o konuda da yanılısamalara kaptırmayalım kendimizi değil. Ama bir alt dil olarak önemli bir dil. Diller kolay kolay ölmüyorlar.

4-Psikoterapi pratiğinizi sürdürüyor musunuz?

Elbette, burada sürdürüyorum. Aşağıda bir odam var ve Freud'dan beri yapıldığı şekliyle sürdürüyorum. Ben dinlemekle ilgiliyim.

5-Sanatla ilişkiniz nereden kaynaklanıyor?

Herhalde aileden. Müzisyendi benim ailem. Ailemin benim için açtığı yolda sahiplenerek devam ediyor. Demin dinlemekten söz ettim. Demin dinlemekten bahsettim. Sanat da işitilmek üzerine dile gelmiş bir tez bir görüntü bir ses var. Dolayısıyla benim için özellikle kulak kabartılması gereken bir yer.

6-Dinlemek neden bu kadar önemli hayatınızda?

Çünkü kimse birbirini dinlemiyor. Kimse dinlemiyor, herkes konuşuyor. Ben de dinleyeyim bari. 10 yıldır böyleyim. Politikanın bir şekilde çıkmaza girdiğini hissettiğim, yani davranmaktansa dinlemeyi tercih etmek. Konuşmayla çok fazla bir iş yapılamayacağını düşünüyorum. Yapmaya çalışanlara hiçbir itirazım yok, ama benim alanımın orası olmadığına karar vermem aşağı yukarı 10-12 yıl önceydi. Körfez Krizi' den sonra ben bir şey beklemeyeyim, ben sizi dinleyeyim dedim.

7-Yazarını hatırlayamadığım bir yazıda “ Günümüz insanı için cinsellik artık tabu ya da sır değil. Çevresiyle sosyal ilişkisi, maddiyat, özellikle de para beliriyor günümüz insanını. Bu nedenle Adler altın çağını yaşıyor. Freud' un yerini Adler alıyor. "Çağımız Adler çağı" yazıyordu. Siz bu konu ve günümüz insanının psikolojisi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Tespitlerinin bir çoğuna katılıyorum. Para, özellikle terapi pratiğimize baktığımızda sahiden cinsellikten daha önemli bir konu halinde, ama Adler' i bu saatten sonra bu kadar yüceltmesi komik geliyor. Adler ortalama bir insandı sonuç olarak. Ama doğru bir şeye işaret ediyor. Şu anda bir şekilde arzunun geri çekilmesi oldu ve buna karşılık hırsın, tamahkarlığın ön planda olduğu ve üstelik bunun da insanı mutlu etmediği bir tarihsel süreçten geçiyor gibi gözüküyoruz. Bu da terapilere çok yansıyor. Ama bunu anlamama Adler yardımcı olmadı. Ben Adler'den hareketle bir şey anlaşılacağını düşünmüyorum. Bana çok hitap etmiyor. Adler'in bir tek önemli olduğu yan vardır, kardeş kavgası meselesine çok ciddi bir sahiden hala bugün işe yarayan benim için, kardeşlik ilişkileri. İlk defa tematize etmiş insandır Adler. Bence teorik bir derinlik getirmedi. Ama hiç değilse probleme işaret etti. Ana-baba-çocuk üçgeninden farklı olarak, bir de, kardeşlik diye bir meseleyi gözümüze sokan ilk insandır o. Freud'u eğiltilerek düşünmeye çalışan insanlar içi Adler' e bu bakımdan bakmakta yarar var bence, kardeşlik ilişkilerine dikkati çekmiş insan olarak.

8-Eğitimci yönünüzden bahsedebilir misiniz?

Eğitim karışık bir kelime tabi. Okullarda, üniversite diye düşünecek olursak, yapılan şey eğitimse benim eğitici yanım yok. Bundan 20 küsur yıl önce mevcut eğitim kurumlarıyla yollarımızı ayırdık, şiddetli geçimsizlikle boşandık. Onlar beni istemiyor, ben onları istemiyorum. Geçen sene Marmara Üniversitesi'nden bana ders verme teklifi geldi, gittim ders vermeye çalıştım orada ve dehşete kapıldım, orada eğitim adı altında yapılanları görünce. Ben bir şekilde bir söyleşinin sürekliliğine angajeyim.

Ben konuşmaya devam ediyorum. Beni dinleyen insanlar olduğu sürece de ben konuşurum. Benim için eğitim böyle bir şey. İsterseniz çok geriye götürelim bunu, Platon'un Sempozyum'una, konuşmak benim için bir şölendir. İçeriz, konuşuruz, tatlı tatlı yanırlarımızı birbirimize gösteririz. Benim için eğitim denen şey sözün sürekliliğidir. Söz karşısında hepimiz eşit yerde durmuyoruz. 3 ay önce bir arkadaşım ile konuşuyordum. Bana haset ettiğini söyleyen bir arkadaşım. Sen neden benden daha çok şey biliyorsun diye sordu. Bende ona, senin de çocuğun var benim çocuğum yok dedim. Tesadüfen ben bazı şeyleri daha çok biliyor oluyorum. Bunun daha mı iyi, yoksa daha mı kötü olduğu konusunda benim cidden yargım yok. Benim bildiklerimle ilgilenen insanlarla konuşmayı seviyorum. Yoksa birilerine, ille bunları bilin, bunları öğrenince daha iyi insanlar olacaksınız gibi bir mesajım yok. Benim eğitimden anladığım şey konuşmaktır.

9- Karşı Sanat Çalışmaları ile ilişkilerinizden bahsedebilir misiniz?

Burası ilginç bir yer. Çünkü bir önce söylediğimle çok örtüşen bir şey var. Ben geçen sene dünyaya küsmüş bir halde çıktım eski öğrencilerim "gel, biz seni özledik dediler" birlikte bir kültür merkezi kurduk. Buradaki arkadaşlarında aslında başka bir tarihi var. Onlar geldiler, bizim yaptığımız işi beğendiler. Tam benim isteyeceğim türden bir genişlemeye gittik. İşbirliği yapalım o zaman dedik. Biz daha 1. yılındayız. Ben memnunum burada yaptığım şeyden. Bunun bana şöyle bir katkısı oldu, ben sonuç olarak sözü ve sesi daha iyi bilirim. Müzisyen bir aileden geliyorum. Kendim edebiyatla uğraştım. Gençliğimde resim yapmışlığım var, ama görsel olanı okumak benim için daha zor bir şeydir. Buradaki arkadaşlar, beni ona zorluyorlar. Ben de onları başka şeylere zorluyorum. İte kaka gidiyor.

10- Karşı Sanat Çalışmaları kimlerin katılımıyla sürüyor?

Bu yaz için verilecek cevap yanlış olur, ama geçen yazın pratiğine bakacak olursak, bu konuyu üçe bölebileceğimizi düşünüyorum. Karşı Sanat'ın sanatla ilgilenen, resim yapan ya da sanat tarihiyle ilgilenen bir kesim var. 3/1'i böyle. Diğer 3/1'i bizim Tünel'den getirdiğiniz, tüketici olmakla yetinmek istemeyen bir kesim var. Baktığı şeyin anlamını sorgulayarak okumak isteyen bir kesim var. Bu kesimi biraz tarif edebilirim mesela. Çoğunluğu kadın, orta yaşlı, alay etmek adına şöyle denilebilir, hayatının ortasına gelmiş, hayatın anlamını sorgulamaya başlamış kadınlar. Bunu alay olarak kullanırsanız aslında kendinizle alay etmiş olursunuz. Evet, burada çok zor bir konuda çok ciddi uğraşan bir takım insanlar var. Bunu bir espri mevzu haline getirirsek biz ıskalamış oluruz. Bir de Defter çevresinden gelen, beni eskiden beri takip eden bir kesim var. Bunların içinde yeni bu işe katılmış insanlar olduğu gibi 12-13 yıldır bizi izleyenler de var. 12-13 yıldır Defter okuyanlar da var. Bir de onlar var, deli mi ne diyeceğim, bizden bir şey çıkmayacağını görmediler mi hala... İsrarla takip ediyorlar. O anlamda tek bir cevabı yok, kim götürüyor, kimlerle çalışılıyor diye. Bunu sosyolojik, nesnel kategorilerle cevap veremeyeceğim. Bu işi sevenler götürüyor, onların katılımıyla sürüyor.

